

Vår dato:
09.02.2021
Deres dato:
04.02.2021

Vår ref.:
21/27/K2-G03
Deres ref.:

Ordførerkontoret

Justis- og Beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

TILBAKEMELDING FRA KONGSVINGER KOMMUNE STENGTE GRENSER - KONSEKVENSER FOR HELSE- OG OMSORGSSEKTOREN

Kongsvinger kommune viser til brev fra departementet datert 4. februar. I brevet forespørres kommunen om å gi tilbakemelding innen 9. februar om konsekvensene av å stenge grensene helt eller innføre 10 dagers karantene for helsepersonell fra Sverige og Finland som arbeider i helse- og omsorgstjenestene i Norge.

Denne personellgruppen har i dag unntak fra de midlertidige innreiserestriksjonene iht forskrift om innreiserestriksjoner for utlendinger av hensyn til folkehelsen, § 2 (1) bokstav e.

Kongsvinger kommune vil påpeke at stenging eller karantene vil gi svært negative konsekvenser for helse- og omsorgstjenesten i både kommunen og region.

Det er å særskilt bemerke tre sentrale risikoområder tilknyttet stengt grense ved departementets henvendelse:

1. Problemstillingen om å stenge grensen for helsepersonell fremstår snever og ikke fullt tilstrekkelig for de tjenesteområder som en slik beslutning faktisk vil ramme.

Det er et faktum at Kongsvinger kommune og Kongsvingerregionens totalt 6 kommuner samlet sett er kritisk avhengig også av andre yrkesgrupper enn utelukkende helsepersonell for å sikre daglig drift av sine tjenester. Fokus på utelukkende helsepersonell er ikke representativt for helheten av de yrkesgrupper kommunene i regionen er avhengig av.

Eksempelvis er det et betydelig antall ansatte som utøver sitt daglige virke innenfor både beredskap og tekniske tjenester, og ikke minst innen skole- og barnehagesektoren. I sum utsettes kommunene for vesentlig større negative konsekvenser enn bare de som innrettes mot utelukkende helsepersonell, om grensen stenges. Det er ei heller logikk i å fokusere på utelukkende helsepersonell, når avhengigheten etter andre samfunnskritiske funksjoner er så tydelig tilstede – eksempelvis innen skole og barnehage. Dette er alle samfunnskritiske funksjoner, og en ekskludering av innreise vil gi betydelig uønskede effekter i kommunens daglige tjenesteproduksjon.

Det er vår klare oppfatning at man ikke ønsker at innbyggere skal risikere å miste sin fastlege, at vaksineprogram skal stanse opp, at brukere ikke skal få sin daglige pleie og omsorg, at skoler og barnehager skal måtte stenges ned, eller at kulturtilbud i en krevende tid skal legges ned. Det er å minne om at det er en klart uttrykt politikk å i størst mulig grad unngå at barn og unge utsettes for bortfall av tjenestetilbud og nedstenging.

Det er på det sterkeste å anmode departementet om at man ikke innfører ytterligere restriksjoner som vil bidra til å ramme disse sektorene spesielt.

Konsekvenser for helse- og omsorgssektoren

For Kongsvinger kommune vil en ytterligere innskjerping og stenging av grensene for disse yrkesgruppene være svært dramatisk for gjennomføring av lovpålagte oppgaver innen helse- og omsorg. I Kongsvinger kommune arbeider det i dag til sammen 70 personer som innehar en samfunnskritisk funksjon og som dagpendler over grensen. 58 av disse ansatte arbeider innenfor helse- og omsorg. Resten arbeider innen oppvekstfeltet

I snart ett år har de ansatte i våre kommuner vært underlagt en streng kontroll ved grensen, samt et eget testregime og tiltak ved sin arbeidsplass. Ut i fra registret smitte er det ikke grunnlag for å si at de svenske ansatte har bidratt til noe høyere smitterisiko enn sine norske kollegaer.

En konsekvens vil være mindre kvalifisert helsepersonell på jobb til enhver tid til å utføre lovpålagte oppgaver. Mange av våre svenske medarbeidere er sykepleiere, en kompetanse det er svært krevende å erstatte gjennom vikarbyrå og/eller ved ekstra innleie. Kjent personell er viktig for flere brukergrupper, og vikarer og lite kjente kan skape redsel og uro, hvilket kan bety økt bruk av tvang og makt, hvilket det åpenbart er viktig å unngå i størst mulig grad. Dette gjelder særlig innen demensomsorg, rus og psykiatri, samt psykisk utviklingshemmede. Flere av de svenske ansatte innehar også lederjobber innen sektoren. I tillegg er en god andel av våre BPA-ordninger bemannet med våre svenske kollegaer – og så mange som 50 % av de ulike tiltakene gjennomføres av våre svenske medarbeidere. Dette er brukere som er i sterkt behov av kjent personale.

Det er for liten tid til å kunne gjennomføre en undersøkelse hvorvidt de svenske ansatte vil vurdere å midlertidig flytte til Norge hvis grensene blir stengt som det blir beskrevet i brevet. I all hovedsak er de svenske ansatte innen helse- og omsorg kvinner, der mange av dem også har små barn. Således vil det være svært vanskelig for dem å gjennomføre en slik flytting.

Kongsvinger kommune har mange oppgaver knyttet til TISK, vaksinerings og grensetesting som allerede har medført redusert kapasitet på andre oppgaver. Hvis vi skulle miste tilgangen på svenske ansatte innen helse- og omsorg vil dette også gå ut over TISK arbeidet, samt planlegging og gjennomføring av vaksinerings.

Konsekvenser for oppvekstsektoren

En stor andel svenske ansatte pendler daglig til sin jobb innen barnehage og skole. Konsekvensene av at disse ikke kommer på jobb vil være lavere bemanning innenfor et allerede krevende område. Det vil medføre mer fjernundervisning/hjemmeundervisning i enkelte klasser og fag innen barne- og ungdomsskolen, samt lavere bemanning i enkelte barnehager og avdelinger.

Det kan i verste fall medføre stenging av skole.

2. Problemstillingen virker heller ikke å ta innover seg at en vesentlig del av grensepasseringene omfatter dagpendling. Dette er en meget underkommunisert del av utfordringsbildet, til og med undervurdert.

Det er viktig å etablere forståelse for at våre ansatte innen de respektive områder ikke er ukependlere. Dette er primært svenske kollegaer som innenfor den grensenære felles bo – og arbeidsregion vi sammen utgjør, daglig passerer grensen og møter opp på sitt arbeid for å bidra til at vi både opprettholder et kvalitativt godt tjenestetilbud på en rekke områder, og ikke minst står best mulig rustet i kampen mot importsmitte.

Det blir derfor kontraproduktivt å gjøre våre svenske arbeidskollegaer til målgruppe i kampen mot importsmitte, når vi vet hvilken uvurderlig ressurs og innsats disse utgjør i vår samlede verdikjede av innsats mot importsmitten.

3. Næringslivet i regionen er – tilsvarende kommunene som virksomhet – kritisk avhengig av svensk arbeidskraft.

Konsekvenser for næringslivet

Selv om det ikke spesifikt bes om tilbakemelding på konsekvenser for næringslivet, ønsker vi likevel å melde vår bekymring for hva dette kan bety for et allerede hardt presset næringsliv.

Det må etableres høy forståelse for målsettingen om at sysselsetting i størst mulig grad skal opprettholdes, og at man ikke gjennom sentrale grep bidrar til å gi våre lokale bedrifter ytterligere byrde i en meget krevende tid. Det er allerede høy risiko for nedstenging og i verste fall nedleggelse, som følge av at ansatte stanses ved grensen.

Vi vil i den sammenheng heller henlede oppmerksomheten mot den betydelige risiko for importsmitte som langtransport/godstransport representerer fra land langt utenfor Sverige/Finland, hvor disse kan passere grensen uten at det pålegges testing.

4. Sverige har også innført strengere regler for de som er grensependlere. Arbeidspendlere som bor i Sverige og som reiser daglig eller ukentlig for å arbeide i Norge, skal unngå å treffe andre personer enn de i egen husstand på fritiden og de skal testes minst en gang i uka.

Våre vurdering er at kombinasjonen av de svenske og norske reglene som omhandler grensependlere, godt i varetar behovet for å redusere risikoen for smittespredningen på tvers av de to landegrensene.

Avslutningsvis vil vi gjenta at det allerede i dag er en stor utfordring å drifte de kommunale tjenestene mest mulig normalt, og samtidig utføre viktige oppgaver knyttet til testing, smittesporing og vaksiner. Personellgruppen det er snakk om her kan man ikke regne med er mulig å erstatte med innenlandsk arbeidskraft, da det er svært begrenset ledige personellressurser tilgjengelig i arbeidsmarkedet. Kommunene i regionen vil derimot settes i en meget uheldig «konkurransesituasjon» om de samme personellgrupper, da vår bo- og arbeidsregion er så sterkt integret.

Innføring av de aktuelle tiltakene vil derfor med stor sannsynlighet medføre et betydelig svekket helse – og omsorgstjenestetilbud til innbyggerne i flere kommuner, herunder også en svekket evne til å bekjempe spredningen av koronaviruset lokalt. Vi ber om at man vurderer andre tiltak ovenfor grensependlerne (dagpendlerne), som for eksempel at det gjennomføres hyppigere testing.

Vi vil derfor sterkt anmode om at de aktuelle tiltakene ikke gjennomføres, med mindre smittesituasjonen forverres betydelig og det framkommer dokumentasjon for at grensependlere/ dagpendlere i helsetjenestene er medvirkende årsak til dette.

Med hilsen

Margrethe Haarr
Ordfører
Tlf. 93 45 95 30

Dokumentet er godkjent for ekspedering uten underskrift.